

1. CÂNTAREA CÂNTĂRILOR

Bibliografie: Ioan Alexandru, *Cântarea cântărilor*, București 1977 (colecția *Bibliotheca orientalis*); Dumitru Abrudan, „Cântarea cântărilor - iubire, puritate, frumusețe, poezie”, în: *Teologie, slujire, ecumenism. Înalt Prea Sfințitului dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, la împlinirea vârstei de 70 de ani*, Sibiu 1996, 130-143 (extras din *RT* 1996, nr. 3-4, 130-143); Nicolae Neaga, „Cântarea Cântărilor. Contribuții la exegeza cărții”, *MB* 1959, nr. 1-2, 45-52; Idem, *Cântarea Cântărilor*, Sibiu 1931 (extras din *Anuarul Academiei Teologice Andreiane*, nr. VII (1930-1931), Sibiu 1931, 54-97).

Cântarea cântărilor (*Šir hašširim*), face parte din grupul celor 5 suluri festive (*m^egillot*), fiind citită în sinagogă de Paști (pentru că Paștile, celebrat prima dată cu ocazia Exodului din Egipt, semnifică iubirea divină pentru Israel, iubire tematizată pe larg în *Cânt.*).

Deși atribuită lui Solomon, pe care însă nu-l numește expres (cf. doar referiri generale la rege în 1:4; 8:11), cartea este un epitalam, un cântec de dragoste profan, compus din aproximativ 30 de cântece de sine stătătoare, a căror vechime nu poate fi stabilită; în orice caz, compoziția actuală datează din sec. 3 îdHr. În sec. 1 dHr. încă mai era folosit la petreceri.

Caracterul profan se evidențiază și prin faptul că există în *Cânt.* doar o singură referire la Dumnezeu (*Cânt.* 8:6).

Acestui fapt i se datorează contestarea autenticității de către unii rabini. Până la urmă s-a impus părerea rabinului Akiba (sec. 2 dHr.), care consideră *Cânt.* canonică, pentru că reflectă în chip mistic iubirea dintre Iahve și Israel.

În creștinism, deși nu este citată în NT, *Cânt.* a fost apreciată pe aceeași linie, fiind văzută ca o alegorie între Hristos și Biserică. Doar așa putem să înțelegem cuvintele din apostolul de la cununie, în care legătura dintre bărbat și femeie în taina căsătoriei este asemănată cu legătura dintre Hristos și Biserică:

Efes. 5:24-27: „²⁴Ci precum Biserica se supune lui Hristos, așa și femeile bărbaților lor, întru totul. ²⁵Bărbaților, iubiți pe femeile voastre, după cum și Hristos a iubit Biserica, și S-a dat pe Sine pentru ea, ²⁶Ca s-o sfințească, curățind-o cu baia apei prin cuvânt, ²⁷Și ca s-o înfățișeze Sieși, Biserică slăvită, neavând pată sau zbârcitură, ori altceva de acest fel, ci ca să fie sfântă și fără de prihană.”

2. PLÂNGERILE LUI IEREMIA

Bibliografie: Nicolae Neaga, *Plângerile lui Ieremia și critica mai nouă*, Sibiu 1930.

Plâng. a fost atribuită în LXX profetului Ieremia (cf. însă și *2Paral.* 35:25).

Este compusă din 5 imprecății, compuse în exil de către un autor necunoscut. Prima dintre imprecății a fost redactată cel mai probabil puțin **după 597 îdHr.**, adică după prima cucerire a Ierusalimului.

Se folosește o metrică aparte, specific cântecelor de jale (ebr. *qina^h* = cântec de jale).

Este interesant și faptul că se folosește procedeul mnemotehnic al acrostihului: *Plâng.* 1 și 2 conțin strofe de două versete, care încep în ordine cu câte o literă a alfabetului ebraic, *Plâng.* 4 conține astfel strofe de trei versete, *Plâng.* 3 mai mult face ca fiecare verset din cele trei ale strofei să înceapă cu litera respectivă, iar *Plâng.* 5 aplică procedeul fiecărui verset.

Plâng. fac parte din cele 5 suluri festive (*m^egillot*), fiind citită la sărbătoarea Comemorării distrugerii Templului (9 av = iulie).

2.1. Teme

2.1.1. Ideologia regală

Deși datează tocmai din perioada în care nu mai exista dinastie regală în Israel, se remarcă aprecierea pozitivă a rolului regelui.

Plâng. 4:20: „Suflarea vieții noastre, unsul Domnului, a fost prins în groapa lor - acela despre care noi ziceam: "La umbra lui vom viețui printre popoare".”

În sens mesianic însă, tânguirea pentru Cel Uns, numit chiar „Suflarea noastră”, poate fi pus în legătură cu Cel străpuns, asupra cărora locuitorii din Ierusalim fac plângere ca pentru cel întâi născut (*Zah. 12:10*). Mai mult chiar, în *Plâng.* se celebrează tragica dărâmare a Templului, însă exact distrugerea Templului (= trupul Său – cf. *Ioan 2:19-21*) l-a avut în vedere Iisus prin moartea pe cruce (deloc întâmplător atunci s-a despicat catapeteasma Templului din Ierusalim – *Mat. 27:51*).

3. BARUH

După *Bar. 1:2*, cartea a fost redactată în 592 în Babilon, pentru iudeii deportați. Autorul se vrea Baruh fiul lui Neria, prietenul și secretarul profetului Ieremia. Totuși ea se dovedește a fi o pseudoepigrafă, datând din sec. 2-1 îdHr.

Biserica Ortodoxă Greacă consideră *Bar.* ca fiind canonică (sinodul din Ierusalim din 1672), urmând tradiției canoanelor 59-60 ale sinodului din Laodiceea din 363 și a Sf. Atanasie cel Mare din epistola festivă 39 din anul 367.

În Biserica Ortodoxă Română, *Bar.* este considerat necanonic.

1:1-14	introducere istorică
1:15 – 3:8	rugăciunea de pocăință a celor deportați
3:9 – 4:4	îndemn la înțelepciune
4:5 – 5:9	imprecații; speranță pentru salvarea divină

3.1. Teme

3.1.1. Întruparea

Bar. 3:36.38: „³⁶Acesta este Dumnezeuul nostru, și nimeni altul nu este asemenea Lui. [...] ³⁸După aceasta pe pământ S-a arătat și cu oamenii împreună a locuit.”

Această referire a fost folosită de către Biserica creștină, fiind aplicată Mântuitorului. În general însă, literatura modernă academică consideră versetul o interpolare făcută de creștini.

Trebuie însă precizat că motivul „locuirii” lui Dumnezeu cu oamenii nu este nou; el se regăsește încă din Pentateuh, când însuși Dumnezeu spune că va locui în mijlocul poporului prin Cortul sfânt, numit chiar *miškan* („locaș” de la verbul *šakan* „a locui”).

4. EPISTOLA LUI IEREMIA

Este o carte cu un singur capitol, care militează împotriva idolatriei. Ea se dorește o epistolă trimisă de profetul Ieremia deportaților (analog celei din *Ier.* 29), însă îmbracă mai degrabă forma unei scrieri sapiențiale.

Datează dintr-o perioadă cuprinsă între **finele sec. 4 și prima jumătate a sec. 2**. Un fragment a fost descoperit și în Qumran.

Interesant că cei 70 de ani preziși de profetul Ieremia pentru exil (cf. *Ier.* 29:10) sunt transformați într-o perioadă mult mai întinsă: 7 generații (deci probabil cca 280 de ani, dacă socotim că o generație ține 40 de ani) (cf. v. 2).

5. ODELE

Odele sunt un florilegiu de rugăciuni format din fragmente biblice atât din VT, cât și din NT (cf. *Oda* 9 = cântarea Mariei *Luc.* 1:46-55 + cântarea lui Zaharia *Luc.* 1:68-79; *Oda* 13 = cântarea bătrânului Simeon *Luc.* 2:29-32; *Oda* 14 = imnul doxologic de la Utrenie).

Prezența lor în *Septuaginta* atestă folosirea în mediile creștine a traducerii începute în iudaism.

Singura odă care nu se găsește și în altă parte este ***Rugăciunea lui Manase*** (= *Oda* 12).

Odele însă au rămas ca rugăciuni des folosite în cult (cf. cuprinderea lor în *Psaltire* sub titlul *Cântările lui Moise*).

6. PSALMI (II)

În LXX se găsește un adaos la *Psalmi*, și anume *Ps.* 151, considerat necanonic.

În LXX secțiunea cărților poetice se încheie cu *Psalmii lui Solomon*, o carte apocrifă care a aparținut cercurilor fariseice de la Ierusalim, datând din sec. 1 îdHr., pentru că face aluzie la căderea Ierusalimului din 63 îdHr. sub romani.